

>> Plaça del Maig de Cornellà del Terri, el 1920. [Font: DIPUTACIÓ DE GIRONA. INSPAI. VALENTÍ FARGNOLI ANNETTA.]

El maig des d'una plaça

Text > **PERE BOSCH**, historiador

Valenti Fargnoli va visitar la plaça del Maig de Cornellà del Terri fa gairebé cent anys. Si contrastem la fotografia que ens en va deixar amb la que hi podem fer avui dia, haurem de convenir que la fesomia d'aquell espai, aleshores batejat amb el nom de plaça de la Constitució (la del 1876, no pas l'actual), ha canviat aparentment poc. Només ha variat, si de cas, la urbanització de l'espai públic, que en el primer cas es reduïa a un antic fanal de dos llums situat al bell mig i que ara apareix acuradament arranjat, amb un encintat de pilons i jardineres que eviten la invasió dels vehicles. Els edificis que encerclen l'espai públic es mantenen, per la seva banda, amb escasses modificacions, talment com si el temps s'hagués aturat entre la fotografia de Fargnoli i la de Manel Lladó. Però n'han canviat els usos. En aquells moments, l'edifici de l'Ajuntament, just al fons de la imatge, era també la seu de l'escola de nens, un espai vetust que un informe mèdic descrivia com a «antihigiènic [...], mancat de capacitat per al nombre d'alumnes que hi assisteixen

[...] i deficient en llum natural i ventilació». L'escola s'hi va mantenir fins al 1924 i, alguns anys després, també va traslladar-se'n la Casa de la Vila, per la qual cosa tot l'edifici va tenir via lliure per acollir activitats lúdiques i culturals. Entre l'edifici de l'antic Ajuntament i Cal Flequer, treu el cap el campanar de l'església de Sant Pere, que es manté inalterable, amb una planta quadrada que, en alçar-se, adopta una forma octogonal.

La plaça és coneguda amb el nom de plaça del Maig en record a l'esdeveniment més notable que s'hi celebra, la plantada de l'arbre. Avui, la tradició hi està sòlidament arrelada. Però no sempre ha estat així. L'estiu del 1926, per posar-ne un exemple, un cronista anònim advertia del risc que es perdés en nom de la «civilització». I no pas per la desídia de la gent, sinó per una causa menys prosaica; senzillament perquè «en posar els fils conductors, que serveixen per illuminar el poble, ho feren de manera tan barroera que s'encreuen a la plaça i no deixen alçar l'arbre». El mateix cronista es mostrava convençut que la tradició «es perdrà per

>> Autoria: MANEL LLADÓ

sempre», però al mateix temps es reconfortava amb el fet que «en quedaran com un record dues fotografies d'en Fargnoli». El fotògraf gironí va retratar aquesta celebració en dues ocasions i, de fet, les seves imatges es van convertir, juntament amb la descripció que va fer-ne el folklorista Joan Amades, en un testimoni irremplaçable d'una tradició que es perd en la llunyania del temps. En tot cas, malgrat un llarg parèntesi durant el segle passat, aquella profecia no es va arribar a complir i avui, afortunadament, la plantada de l'arbre està sòlidament garantida; fins i tot s'ha convertit en un reclam més enllà del Terri.

La plaça, antigament coneguda com a plaça de la Constitució, ha acabat manllevant el nom de plaça del Maig. Però, molt probablement, un dels episodis que hi ha deixat més ferida es va produir un sis d'octubre, concretament del 1934, quan alguns veïns del poble van afegir-se a la crida de Lluís Companys i es van presentar a casa del secretari per exigir-li el lliurament de les claus de la Casa de la Vila. Tot seguit, van penetrar a l'ajuntament i, després d'exigir una senyera, «la van hissar immediatament al lloc de costum, i van proclamar, tot seguit, l'Estat català, col·locant al centre de la bandera una estrella». L'acte podria haver esde-

vingut una proclama simbòlica, com bona part de les que es van fer en altres places i ajuntaments del país. Però, malauradament, es va convertir en un esperó que va desfermar les passions més baixes. Segons explica Pedrera de Mata, un lletraferit reconvertit en un trobador modern, el secretari i els regidors conservadors van aprofitar l'oportunitat per «fer-ne tancar quatre perquè no eren del seu costat» i van signar una declaració inculpatòria en la qual es feia constar que s'havia «repartit un camió d'armes a la plaça de Cornellà». La repressió contra alguns dels protagonistes d'aquell episodi, Jaume Pey i Vicenç Vila, va ser duríssima, amb un confinament a la presó de Pamplona que es va perllongar fins poc abans de les eleccions del 16 de febrer de 1936. A partir d'aleshores, es va desfermar una espiral de revenges i violències que va acabar amb la mort del secretari de l'Ajuntament el 1936 i la de l'alcalde Jaume Pey el 1939. Avui, com si es recollís el testimoni d'aquella proclama simbòlica, la plaça s'ha convertit, com molts altres indrets del país, en un escenari on, dia rere dia, alguns veïns del poble es concentren per la llibertat dels presos i el retorn dels exiliats. La plaça del Maig, doncs, ha retornat a un octubre molt més recent.